

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

09.07.2020 № 70/35 - рк/к

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СТРІЛЕЧА
ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ
СЕРВІС»

-----
*62411, Харківська обл., Харківський
р-н, с. Стрілеца, вул. Молодіжна,
буд. 3*

Щодо припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України в ході здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції проведено дослідження ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та встановлено наступне.

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» (надалі – ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС») є юридичною особою, зареєстроване 26.07.2006 за № 1 471 102 0000 023429. Місцезнаходження ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС»: 62411, Харківська обл., Харківський р-н, с. Стрілеца, вул. Молодіжна, буд. 3, ідентифікаційний код юридичної особи–34445649.

Відповідно до статуту ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС», затвердженого рішенням учасника ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» № 10 від 05.04.2010, товариство створюється з метою одержання прибутку і задоволення на цій основі соціально-економічних інтересів його учасників та задоволення потреб громадян і юридичних осіб у послугах та інших видах діяльності, що надаються товариством, та здійснює свою діяльність в таких основних напрямках, зокрема:

- забір, очищення та постачання води;
- каналізація, відведення й очищення стічних вод, тощо.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті <https://usr.minjust.gov.ua> Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» є забір, очищення та постачання води (код за КВЕД 36.00).

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення.

Отже, ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природних монополій.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

Об'єктами аналізу є:

- послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;

- ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Споживачами послуг є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до

споживання іншого.

Абзацом двадцять п'ятим статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» визначено, що централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.

Абзацом двадцять шостим статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» визначено, що централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.

Згідно з пунктом 1 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила № 630), Правила № 630 регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Відповідно до пункту 2 Правил № 630:

- централізоване постачання холодної та гарячої води - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у холодній та гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем холодного та гарячого водопостачання;

- централізоване водовідведення - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у відведенні стічних вод, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових централізованих систем водовідведення.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Централізоване водопостачання та централізоване водовідведення є послугами, які не мають замінників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого водопостачання та централізованого водовідведення конкуренція на зазначеному ринку відсутня.

Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Таким чином, товарними межами ринку є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Відповідно до вимог Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Між ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» та Глибоцькою сільською радою укладено договір оренди комунального майна № 7 від 03.08.2012, додатковою угодою № 3 від 05.06.2018 до якого орендодавець (Глибоцька сільська рада) передає, а орендар (ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС») приймає в строкове платне користування цілісний майновий комплекс за адресою: с. Стрілеца, вул. Молодіжна, Підхозна.

ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» листом від 14.05.2020 № 32 (вх. від 21.05.2020 № 2621) (надалі – Лист) зазначило, що надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення мешканцям та організаціям с. Стрілеца.

Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є територія с. Стрілеца, на якій розташовані мережі, що перебувають у користуванні ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС».

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначено період: 2019 рік, січень-червень 2020 року.

В зазначений період та станом на липень 2020 року структура вказаного ринку не змінювалась.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах території с. Стрілеца, на якій розташовані мережі, що перебувають у користуванні ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС», оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

За інформацією ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС», наданою Листом, товариством приймалися на абонентський облік засоби обліку холодної води споживачів.

Для встановлення засобів обліку холодної води та прийняття їх на абонентський облік споживачі послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення звертаються до ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» із заявою.

Окрім цього, як вбачається з Листа ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС», споживачеві надаються технічні умови на встановлення засобів обліку холодної води.

ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» Листом надало копії 3 технічних умов на встановлення засобу обліку холодної води. Оглядом наданих Листом технічних умов встановлено, що це єдина форма для всіх споживачів.

При цьому, аналізом наданих Листом технічних умов встановлено, що ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» визначає в указаних технічних умовах конкретний засіб вимірювальної техніки (надалі – ЗВТ) для встановлення.

Так, в пункті 2.1. розділу Вибір лічильника води ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» зазначає: «Згідно з вихідними даними споживачу пропонується для установки на ділянці лічильник холодної води тип: ЛК-1.5 х ГОСТ 2874-82, який відповідає вимогам ДСУ 3580-97 і технічним вимогам ТУ У 33.2-22987900-012-2003, занесеного до Державного реєстру України під № У333-95, і виготовлений НПО «Новатор» м. Хмельницький» (мова оригіналу).

Згідно з підпунктом 5 пункту 29 Правил № 630 споживач має право на установлення квартирних засобів обліку та взяття їх на абонентський облік.

Згідно з пунктами 5 та 6 частини першої статті 1 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання»:

- вузол обліку - комплекс пристроїв (у тому числі засобів вимірювальної техніки, що відповідають вимогам технічних регламентів), допоміжного обладнання та матеріалів до них, призначений для вимірювання спожитої теплової енергії та води, а також технічної реєстрації результатів такого вимірювання, включаючи засоби дистанційної передачі результатів вимірювання (за наявності);

- вузол розподільного обліку - вузол обліку, що забезпечує індивідуальний облік споживання відповідної комунальної послуги в будівлях, де налічуються два та більше споживачів.

Відповідно до переліку категорій законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що підлягають періодичній повірці, який затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 № 374, лічильники води є законодавчо регульованими ЗВТ, що підлягають періодичній повірці.

Пунктом 7 частини першої статті 1 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» передбачено, що затвердження типу ЗВТ – рішення призначеного органу з оцінки відповідності, прийняте на основі звіту про оцінку типу, про те, що тип ЗВТ відповідає встановленим вимогам і може використовуватися у сфері законодавчо регульованої метрології у спосіб, за якого він, як очікується, забезпечить надійні результати вимірювань протягом визначеного періоду часу.

Відповідно до абзацу другої частини другої статті 16 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» сертифікат перевірки типу ЗВТ є документом, який засвідчує, що тип ЗВТ затверджено.

Абзацом першим частини другої статті 16 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» встановлено, що призначені органи з оцінки відповідності повідомляють науковому метрологічному центру, уповноваженому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрології та метрологічної діяльності, на ведення реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки (надалі – Реєстр), про видані ними сертифікати перевірки типу ЗВТ.

Відповідно до пунктів 2 та 3 Порядку ведення Реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 13.07.2016 № 1161 «Деякі питання ведення Реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03.08.2016 № 1081/29211 (надалі – Порядок № 1161), Реєстр є електронною базою даних, що містить відомості про затверджені типи ЗВТ. Формування та ведення Реєстру забезпечуються науковим метрологічним центром – державним підприємством «Всеукраїнський державний науково-виробничий центр стандартизації, метрології, сертифікації та захисту прав споживачів» (далі – ДП «Укрметртестстандарт») шляхом унесення відомостей про затверджені типи ЗВТ та доповнень до них.

Отже, інформація про затверджені типи ЗВТ міститься у Реєстрі, що підтверджує те, що тип ЗВТ відповідає встановленим вимогам і може використовуватися.

Відповідно до Реєстру, розміщеного на офіційному веб-сайті ДП «Укрметртестстандарт» за посиланням <http://www.ukrcsm.kiev.ua>, в Україні виробництво ЗВТ, зокрема, лічильників води здійснюють такі суб'єкти господарювання:

- Філія ДНВП «Об'єднання Комунар» Завод «Комунарсчетмаш» (умовне позначення ЗВТ – СВК-М);
- МПП «ТАКТ» (умовне позначення ЗВТ – ТАКТ);
- ПрАТ «Склоприлад» (умовне позначення ЗВТ – ЛВК);
- ТОВ «ТЕХНІКА ВИМІРЮВАНЬ» (умовне позначення ЗВТ – ІРКА);
- ТОВ «НВП «Метрон» (умовне позначення ЗВТ – MDC, MDH, MLF, SDC, SDH);
- ТОВ «НВП «ТЕХНОФЛОУ» (умовне позначення ЗВТ – PREM-W);
- ПАТ «Електротермометрія» (умовне позначення ЗВТ – KB-1,5);
- ТОВ «ГІДРОТЕК» (умовне позначення ЗВТ – E-T...-U);
- ПрАТ «ТАХІОН» (умовне позначення ЗВТ – УВР-011 модифікації А1, А2 та М1), тощо.

Отже, споживач може придбати ЗВТ, виробником якого є, зокрема, один із вищезазначених суб'єктів господарювання, ЗВТ якого внесені до Реєстру.

Дії ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» по визначенню в технічних умовах на встановлення засобу обліку холодної води конкретного ЗВТ для встановлення є дискримінаційними та такими, що можуть ущемлювати інтереси споживачів, оскільки обмежується право споживача на вибір та встановлення лічильника води, дозволеного до використання

Окрім цього, такі дії ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» обмежують інших виробників лічильників води розповсюджувати свою продукцію в межах території с. Стрілеца, на якій розташовані мережі, що перебувають у користуванні ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС», оскільки надавач послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надає перевагу певному виробнику приладів обліку води, вказуючи саме той лічильник для встановлення споживачам, який виробляє ДП «Новатор», що може призвести до обмеження конкуренції на ринку реалізації приладів обліку води.

Такі дії ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.

Дії ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС», які полягають у визначенні в технічних умовах на встановлення засобу обліку холодної води конкретного ЗВТ для встановлення, стали можливими через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

В той час, коли ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» є єдиним надавачем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, стосунків з яким неможливо уникнути, його експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам споживачів, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Враховуючи наведене, дії ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС», які полягають у визначенні в технічних умовах на встановлення засобу обліку холодної води конкретного ЗВТ для встановлення, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає ТОВ «СТРІЛЕЧА ВОДОКАНАЛ, ЖИТЛО, ПОБУТ СЕРВІС» такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які полягають у визначенні в технічних умовах на встановлення засобу обліку холодної води конкретного ЗВТ для встановлення, та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Про виконання рекомендацій повідомити територіальне відділення в **1-місячний строк** з дня їх отримання із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.